

Sygn. akt III AUa 612/20

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 października 2021 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Daria Stanek
Protokolant:	starszy sekretarz sądowy Angelika Czaban

po rozpoznaniu w dniu 21 października 2021 r. w Gdańsku

sprawy W. P.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

o rekompensatę

na skutek apelacji W. P.

od wyroku Sądu Okręgowego w Bydgoszczy VI Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 23 stycznia 2020 r., sygn. akt VI U 3576/19

oddala apelację.

SSA Daria Stanek

Sygn. akt III AUa 612/20

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 26 sierpnia 2019 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B., po rozpoznaniu wniosku W. P. z dnia 29 lipca 2019 roku, odmówił mu przyznania prawa do rekompensaty, albowiem ubezpieczony nie udowodnił 15 - letniego okresu pracy w szczególnym charakterze, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Do dnia 31 grudnia 2008 roku wykazał zaledwie 5 lat i 4 miesiące pracy w szczególnym charakterze (tj. organ rentowy zaliczył okres pracy od dnia 1 września 2003 roku do dnia 31 grudnia 2008 roku).

Odwołanie od ww. decyzji złożył ubezpieczony.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania, podtrzymując argumentację zaprezentowaną w treści zaskarżonej decyzji.

Wyrokiem z dnia 23 stycznia 2020r. Sad Okręgowy w Bydgoszczy w sprawie VI U 3576/19:

1. zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznał ubezpieczonemu prawo do rekompensaty określonej w art. 21 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych od dnia 1 czerwca 2019 r.

2. w pozostałym zakresie oddalił odwołanie,

3. stwierdził, że organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji,

4. zasądził od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. na rzecz ubezpieczonego kwotę 180zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

Ubezpieczony W. P. ur. w dniu (...) uzyskał prawo do emerytury w powszechnym wieku emerytalnym, tj. od dnia 5 lipca 2015 roku.

W dniu 10 czerwca 2019 roku ubezpieczony wystąpił do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B. z wnioskiem o przyznanie mu prawa do rekompensaty z tytułu pracy w szczególnym charakterze od dnia 5 lipca 2015 roku wraz z należnymi odsetkami.

Ubezpieczony W. P. od dnia 16 sierpnia 1969 roku do dnia 15 lutego 1975 roku pracował w Urzędzie Miejskim w B. w (...) na stanowisku nauczyciela w pełnym wymiarze czasu pracy.

Następnie w okresie od dnia 17 lutego 1975 roku do dnia 31 marca 1979 roku był zatrudniony w (...) w W. na stanowisku specjalisty ds. nadzoru nad produkcją i obrotem spirytusu w pełnym wymiarze czasu pracy.

W okresie od dnia 1 kwietnia 1979 roku do dnia 30 czerwca 1982 roku pracował w Państwowym Gospodarstwie Rolnym w L. na stanowisku starszego specjalisty ds. nadzoru nad produkcją i obrotem spirytusu w pełnym wymiarze czasu pracy.

Od dnia 1 lipca 1982 roku do dnia 6 lutego 1992 roku był zatrudniony na podstawie mianowania w byłym (...) oraz w Izbie Skarbowej w B. na stanowisku inspektora, starszego inspektora, komisarza skarbowego i starszego komisarza skarbowego, w pełnym wymiarze czasu pracy.

Ubezpieczony w okresie od dnia 7 lutego 1992 roku do dnia 31 sierpnia 2003 roku pracował na podstawie mianowania w Urzędzie Kontroli Skarbowej w B. na stanowisku starszego komisarza skarbowego. Od dnia 1 września 2003 roku został przeniesiony z Urzędu Kontroli Skarbowej w B. do Izby Celnej w T. i tam pracował na podstawie mianowania na stanowiskach: starszego komisarza akcyzowego - od dnia 1 września 2003 roku do dnia 31 lipca 2004 roku, młodszego inspektora kontroli akcyzowej w Służbie Celnej - od dnia 1 sierpnia 2004 roku do dnia 30 czerwca 2010 roku oraz pełnił stałą służbę na stanowisku młodszego eksperta w Izbie Celnej w T. - od dnia 1 lipca 2010 roku do dnia 30 września 2015 roku.

W czasie zatrudnienia w Urzędzie Kontroli Skarbowej w B. w latach 1992 - 2003 ubezpieczony wykonywał głównie czynności kontrolne. Pracował w (...) i do jego obowiązków należało sprawowanie nadzoru podatkowego w zakresie podatku akcyzowego. Ubezpieczony w ramach powierzonych mu obowiązków przeprowadzał kontrole w zakładach produkcji alkoholu (min. na gorzelnianach, na winiarniach, na octowniach, na browarach). Kontrolował technologię produkcji alkoholi, gęstość zacieru, sfermentowanie, badał skażenie w octowniach, itp. Po wejściu do gorzelnii ubezpieczony udawał się do biura kierownika gorzelnii, przebierał się w strój roboczy, zabierał teczkę od kierownika (np. teczkę produkcji) i udawał się na zakład. W czasie pobytu w zakładzie był obecny w czasie cyklu produkcyjnego. Tak samo jak pracownik gorzelnii był narażony na wszelkie opary, które pojawiają się w związku z produkcją alkoholi. Przykładowo wchodził do kadzi fermentacyjnej celem pobrania próbki zacieru po pierwszej bądź drugiej dobie fermentacji i próbkę tę następnie wlewał do tzw. „cedzidla" (worka płóciennego) celem sprawdzenia, czy zacier ten jest zgodny z zapisami książki produkcyjnej. W ten sposób ubezpieczony sprawdzał

wydajność alkoholi, która była określona ustawowo. Sprawdzał też wszystkie zabezpieczenia urzędowe, które były zakładane na urządzeniach gorzelni (np. na aparacie odpędowym, na drzwiach magazynu, na pompie spirytusu, na szafce stągwi, na liczniku pkn-u i na ciągach spirytusowych). Czynność ta zajmowała około godzinę w czasie kontroli. Ubezpieczony pobierał też próbkę słołu w celu sprawdzenia enzymów do scukrzenia zacieru, jak również próbkę drożdży celem sprawdzenia, czy siła drożdży jest wystarczająco dobra. Jednorazowa kontrola wewnątrz zakładu zajmowała około 6 godzin. Po przeprowadzeniu kontroli sporządzał protokół na miejscu kontroli, który był podpisywany przez kierownika gorzelni. Kontrola dotyczyła produkcji, technologii i kontrola obrachunkowa. Kontrola obrachunkowa odbywała się kwartalnie, półrocznie bądź rocznie, w zależności od poleceń służbowych. Kontrolę przeprowadzał też na podstawie odprawy spirytusu i porównania stanu magazynu ze stanem wysłanego alkoholu (ustalał tzw. dzienny odpływ spirytusu). Kontrolował zakłady produkcyjne na terenie całego województwa (początkowo było około 70 gorzelni i dwa browary). Były to głównie zakłady produkcji ciągłej. Kontrole te odbywały się zgodnie z wytycznymi Ministra Finansów w taki sposób, aby nie doprowadzić do strat w budżecie państwa. Praca ta wymagała dużej odporności psychicznej, albowiem była pracą stresującą i odbywała się czasem na wysokości celem sprawdzenia zbiorników z alkoholem, winem, piwem (o wysokości ok. 10 - 12 m) w kontrolowanych zakładach i w warunkach wynikających z produkcji alkoholi (m.in. wdychał kwas octowy, pracował w wysokiej temperaturze). W czasie kontroli ubezpieczony poruszał się po zakładach pracy, w których były produkowane alkohole (był narażony na kontakt ze szkodliwymi substancjami). Ubezpieczony był zobowiązany do wykonania badań wysokościowych, uprawniających go do pracy na wysokości. Z czasem do jego obowiązków należało też kontrolowanie wyrobów akcyzowych innych niż alkohol: bazy paliw płynnych, salonów gier i kasyna. Kontrole w kasynie odbywały się nocą.

W czasie pracy w Izbie Celnej w T. również sprawował nadzór nad produkcją i sprzedażą wyrobów akcyzowych, głównie spirytusu, piwa, wina, nadzór nad banderolami. Wykonywał te same czynności co w Izbie Skarbowej w B..

Kontrola przeprowadzana przez ubezpieczonego dotyczyła zakładów, które wytwarzały produkty objęte podatkiem akcyzowym. Innych zakładów nie kontrolował. Między kolejnymi kontrolami ubezpieczony pracował w biurze celem załatwienia spraw biurowych (m.in. wypisania delegacji, zamknięcia miesiąca, zaksięgowania sporządzonych protokołów, zgłoszenia nowych podmiotów do kontroli). Na prace biurowe ubezpieczony przeznaczał około 2-3 dni w miesiącu.

W całym okresie zatrudnienia w Urzędzie Kontroli Skarbowej w B. i następnie w Izbie Celnej w T. ubezpieczony pracował stale i w pełnym wymiarze czasu pracy - 8 godzin dziennie, a w razie potrzeby dłużej niż 8 godzin dziennie. Pracował według grafiku.

Praca S. A. i W. R. w Urzędzie Kontroli Skarbowej w B. i w Izbie Celnej w T., wykonujących takie same czynności jak odwołujący, została uznana za pracę w szczególnym charakterze.

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił na podstawie dokumentów zgromadzonych w sprawie, w tym również w aktach organu rentowego i w aktach służby w Izbie Celnej w T., których wiarygodność nie budziła wątpliwości Sądu, a które nie były kwestionowane przez żadną ze stron pod względem ich autentyczności, jak i prawdziwości zawartych w nich informacji. Podstawę ustaleń faktycznych w niniejszej sprawie stanowiły również zeznania świadków w osobach S. A., W. R. i zeznania odwołującego W. P., złożone na okoliczność warunków pracy w latach 1992 - 2008, a zeznania te są ocenil jako spójne, logiczne i znajdujące potwierdzenie w pozostałych dowodach zgromadzonych w sprawie.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zgodnie z dyspozycją art. 21 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 roku o emeryturach pomostowych (tekst jedn.: Dz. U. z 2018r., poz. 1924) rekompensata przysługuje ubezpieczonemu, jeżeli ma okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 15 lat (ust. 1).

Istotę rekompensaty ustawodawca określił w art. 2 pkt 5 ustawy o emeryturach pomostowych jako odszkodowanie za utratę możliwości nabycia prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze dla osób, które nie nabydą prawa do emerytury pomostowej. Celem tego przepisu jest przyznanie odszkodowania za rzeczywistą utratę określonych uprawnień, co oznacza, że musi on dotyczyć tylko tych ubezpieczonych, którzy ze względu na niespełnienie choćby jednego ustawowego warunku (wieku, ogólnego stażu emerytalnego) nie mogli skorzystać z dotychczasowych regulacji i nabyć prawa do emerytury w wieku niższym niż powszechny wiek emerytalny, a także nie mogą skorzystać z regulacji nowych,

przewidzianych ustawą o emeryturach pomostowych (M. Zieleniecki, Komentarz do art. 21 ustawy o emeryturach - pomostowych [w:] K. Antonów, Emerytury i renty z FUS. Emerytury pomostowe. Okresowe emerytury kapitałowe. Komentarz, Warszawa 2014; wyr. SA w Gdańsku z dnia 31 marca 2016r., III AUa 1899/16, LEX).

Przy ustalaniu okresu pracy w szczególnym charakterze stosuje się analogiczne zasady, jak dla wcześniejszej emerytury określone w art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, który w ust. 3 stanowi, że za pracowników zatrudnionych w szczególnym charakterze uważa się min. pracowników organów kontroli państwowej i pracowników organów administracji celnej, żołnierzy zawodowych, funkcjonariuszy Policji, Urzędu Ochrony Państwa, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Biura Ochrony Rządu, Służby Ochrony Państwa, Służby Celnej, Służby Celno-Skarbowej, Służby Więziennej i Państwowej Straży Pożarnej. Z kolei art. 32 ust. 4 stanowi, że wiek emerytalny, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych, to jest na podstawie Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz.43 ze zm.).

W myśl § 2 ust. 2 cytowanego rozporządzenia okresy pracy w szczególnym charakterze, na podstawie posiadanej dokumentacji, stwierdza zakład pracy w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach lub w świadectwie pracy. W postępowaniu sądowym w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych nie obowiązują jednak ograniczenia dowodowe występujące w postępowaniu przed organem rentowym. Sąd Okręgowy - w toku postępowania zainicjowanego odwołaniem - nie może ograniczyć możliwości udowodnienia, że dana praca wykonywana była w szczególnych warunkach bądź o szczególnym charakterze, jedynie do świadectw wykonywania pracy w szczególnych warunkach wystawionych według ustalonego w przepisach wzorca bądź do świadectw pracy, lecz powinien wszelkimi dostępnymi dowodami wskazanymi przez strony postępowania dokonać oceny faktycznie wykonywanych czynności pracowniczych w spornym okresie oraz warunków i charakteru wykonywanej pracy. Zgodnie z treścią art. 473 § 1 k.p.c. w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych nie stosuje się przepisów ograniczających dopuszczalność dowodów ze świadków i z przesłuchania stron.

W przedmiotowej sprawie spór pomiędzy stronami dotyczył tego, czy na dzień 1 stycznia 2009 roku ubezpieczony W. P. legitymuje się 15 - letnim okresem pracy w szczególnym charakterze w rozumieniu ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, czego pochodną stało się ustalenie prawa do rekompensaty. Organ rentowy do pracy w szczególnym charakterze zaliczył okres pracy odwołującego od dnia 1 września 2003 roku do dnia 31 grudnia 2008 roku w Izbie Celnej w T. na stanowisku starszego komisarza akcyzowego i młodszego inspektora kontroli akcyzowej. Odwołujący domagał się uwzględnienia do ww. stażu wcześniejszego okresu zatrudnienia w Urzędzie Kontroli Skarbowej w B. na stanowisku starszego komisarza skarbowego od dnia 7 lutego 1992 roku do dnia 31 sierpnia 2003 roku, twierdząc, że wykonywał on taką samą pracę, w takich samych warunkach, jak w okresie późniejszym, a który to okres został uwzględniony przez ZUS do stażu pracy w szczególnym charakterze.

Analiza materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie, w szczególności dokumentacji pracowniczej zawartej w aktach służby, jak i zeznań przesłuchanych w sprawie świadków oraz zeznań odwołującego prowadzi do wniosku, że ubezpieczony W. P. wykazał niezbędny okres pracy w szczególnym charakterze, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Uwzględniony przez organ rentowy staż pracy w szczególnym charakterze w wymiarze 5

lat i 4 miesięcy (1.09.2003 r. - 31.12.2008 r.), należy uzupełnić o dalszy okres w wymiarze przekraczającym 10 lat, a obejmujący okres pracy ubezpieczonego w Urzędzie Kontroli Skarbowej w B. (7.02.1992 r. - 31.08.2003 r.). W tym bowiem okresie ubezpieczony pracował na stanowisku starszego komisarza skarbowego w (...), a do jego obowiązków należało prowadzenie kontroli w zakładach pracy zobowiązanych do uiszczenia podatku akcyzowego (w gorzelniach, winiarniach, octowniach, browarach). Kontrola ta dotyczyła procesu produkcji, technologii i obrachunkowości w zakresie wyrobów akcyzowych. Celem czynności kontrolnych prowadzonych przez ubezpieczonego było zabezpieczenie państwa przed uszczerbkiem majątkowym w budżecie państwa powstałym na skutek ewentualnego umniejszenia podatku akcyzowego. Przeprowadzanie kontroli zajmowało ubezpieczonemu zdecydowaną większość czasu jego pracy, a tylko 2-3 dni w miesiącu pracował w biurze celem księgowania zgromadzonej w czasie kontroli dokumentacji pokontrolnej czy wykonania innych czynności (w tym zaplanowania kolejnych kontroli). Pracował stale i w pełnym wymiarze czasu. Praca ubezpieczonego w czasie zatrudnienia w Urzędzie Kontroli Skarbowej w B. nie różniła się zasadniczo od pracy wykonywanej w późniejszym okresie w Izbie Celnej w T., a który to okres został uwzględniony przez organ rentowy jako praca w szczególnym charakterze.

Zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, funkcjonariusz celny nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki (§ 11): osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn w czasie zatrudnienia w organach administracji celnej, ma wymagany okres zatrudnienia, w tym, co najmniej 15 lat pracy w organach administracji celnej. Wskazać wobec powyższego należy, iż odwołujący W. P. w dniu 7 lutego 1992 roku został mianowany na stanowisko starszego komisarza skarbowego w Urzędzie Kontroli Skarbowej w B.. Został zatrudniony na podstawie art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 16 września 1982 roku o pracownikach urzędów państwowych, miał obowiązek zachowania tajemnicy państwowej i służbowej zgodnie z ustawą z dnia 14 grudnia 1982 roku o ochronie tajemnicy państwowej i służbowej i następnie przeniesiony z dniem 1 września 2003 roku do Izby Celnej w T.. Powód swoje obowiązki wykonywał na podstawie ustawy z dnia 28 września 1991 roku o kontroli skarbowej, celem, której zgodnie z jej art. 1 ust. 1 i 2 była ochrona interesów i praw majątkowych Skarbu Państwa oraz zapewnienie skuteczności wykonywania zobowiązań podatkowych i innych należności stanowiących dochód budżetu państwa lub państwowych funduszy celowych, badanie zgodności z prawem gospodarowania mieniem innych państwowych osób prawnych. Do zakresu kontroli skarbowej należało (art. 2): kontrola rzetelności deklarowanych podstaw opodatkowania oraz prawidłowości obliczania i wpłacania podatków stanowiących dochód budżetu państwa, a także innych należności pieniężnych budżetu państwa lub państwowych funduszy celowych, do których stosuje się przepisy o zobowiązaniach podatkowych, kontrola celowości i legalności wydatkowania środków budżetowych oraz prawidłowości obliczania i wykorzystywania dotacji budżetowych, badanie zgodności z prawem wykorzystania i rozporządzania mieniem państwowym, a w szczególności ujawnianie niedoborów, a także innych szkód w tym mieniu. W ramach kontroli skarbowej badaniu podlega również rzetelność deklarowanych podstaw opodatkowania oraz prawidłowość obliczania i wpłacania zobowiązań podatkowych stanowiących należności pieniężnych budżetu państwa. Ponadto zgodnie z art. 3 pkt 1 tej ustawy kontrola skarbową obejmowała wykonywanie szczególnego nadzoru podatkowego, którym zajmował się (...), w którym pracował odwołujący. Zatem wskazać należy, iż charakter jego pracy w pełni odpowiada definicji pracownika organów kontroli państwowej, gdyż z całą pewnością taką była i jest po przekształceniach kontrola skarbową, w której piastował stanowisko komisarza skarbowego. Nadto zgodnie z brzmieniem art. 99 ust. 8 uchylonej ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 roku o Służbie Celnej (tekst jedn.: Dz. U. z 2016 r., poz. 1799), członkowi korpusu służby cywilnej, który stał się funkcjonariuszem, okres stażu pracy w służbie cywilnej lub jednostkach organizacyjnych wlicza się do okresu służby w Służbie Celnej. Tożsame regulacje przewiduje w art. 150 ust. 8 aktualnie obowiązująca ustawa z dnia 16 listopada 2016 roku o Krajowej Administracji Skarbowej (tekst jedn.: Dz. U. z 2019 r., poz. 768), stanowiąc, że członkowi korpusu służby cywilnej, który stał się funkcjonariuszem, okres stażu pracy w służbie cywilnej lub jednostkach organizacyjnych KAS wlicza się do okresu służby w Służbie Celno - Skarbowej. Zatem, w ocenie Sądu, odwołujący słusznie wskazywał, iż na podstawie art. 32 ust. 3 ustawy o emeryturach i rentach z FUS powinien zostać zakwalifikowany, jako pracownik pracujący w szczególnym charakterze.

W związku z wprowadzeniem przez ustawodawcę w treści art. 21 ust. 2 ustawy o emeryturach pomostowych negatywnej przesłanki przyznania prawa do rekompensaty, a dotyczącej nabycia prawa do emerytury na podstawie przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS, podkreślenia w tym miejscu wymaga to, że na dzień 1 stycznia 1999 roku odwołujący nie legitymował się stażem pracy w szczególnym charakterze, a więc nie spełniał jednej z zasadniczych przesłanek do nabycia prawa do emerytury w rozumieniu ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Nie spełniał też przesłanek do nabycia prawa do emerytury pomostowej, wskazanych w treści art. 4 bądź w art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych.

Wobec powyższego, należało uznać, że odwołujący wykazał wszystkie przesłanki niezbędne do przyznania mu prawa do rekompensaty i zarazem nie zachodzi względem niego którakolwiek z przesłanek negatywnych. Dlatego też zaskarżona decyzja ZUS okazała się być wadliwa i - jako taka - podlegała zmianie poprzez przyznanie ubezpieczonemu W. P. prawa do rekompensaty od dnia 1 czerwca 2019 roku, tj. od pierwszego dnia miesiąca, w którym odwołujący złożył wniosek o rekompensatę.

Mając powyższe na względzie, Sąd Okręgowy w Bydgoszczy, na podstawie art. 21 ustawy o emeryturach pomostowych i art. 47714 § 2 k.p.c., orzekł jak w punkcie 1 sentencji wyroku.

W pozostałym zakresie odwołanie W. P. nie zasługiwało na uwzględnienie. Domagał się on bowiem przyznania prawa do rekompensaty od dnia 5 lipca 2015 roku, a więc od dnia uzyskania uprawnień emerytalnych wraz z należnymi odsetkami od tego dnia do dnia zapłaty. Tymczasem zgodnie z treścią art. 129 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS w zw. z art. 26 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu, z uwzględnieniem ust. 2. Skoro zatem odwołujący złożył wniosek o przyznanie rekompensaty w dniu 10 czerwca 2019 roku, to rekompensata ta nie mogła przysługiwać mu wcześniej aniżeli od dnia 1 czerwca 2019 roku. Wcześniej takiego wniosku odwołujący nie sformułował (m.in. we wniosku o przyznanie prawa do emerytury). Z tego samego powodu bezzasadne pozostaje roszczenie o wypłatę odsetek od dnia 5 lipca 2015 roku do dnia, od którego została przyznana rekompensata. Natomiast przyznanie odsetek za okres od dnia przyznania rekompensaty, tj. od dnia 1 czerwca 2019 roku nie jest zasadne z tego powodu, że Sąd Okręgowy nie stwierdził odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

Mając na względzie powyższe, Sąd Okręgowy, na podstawie art. 47714 § 1 k.p.c., postanowił jak w punkcie 2 sentencji.

Ponadto zgodnie z treścią art. 118 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z FUS w zw. z art. 28 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych, przyznając odwołującemu prawo do rekompensaty, Sąd zobligowany był do zamieszczenia z urzędu w sentencji wyroku rozstrzygnięcia w przedmiocie odpowiedzialności organu rentowego w zakresie nieustalenia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. W ocenie Sądu I instancji, w przedmiotowej sprawie nie istniały podstawy do obciążenia organu rentowego odpowiedzialnością za nieprzyznanie odwołującemu prawa do rekompensaty, albowiem spełnienie przez odwołującego warunku 15 - letniego stażu pracy w szczególnym charakterze, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy zostało wykazane dopiero na etapie postępowania przed Sądem, m.in. za pośrednictwem zeznań odwołującego, przesłuchanych świadków i w oparciu o dokumenty zgromadzone w aktach służby odwołującego, a która to była niedostępna w postępowaniu przed organem rentowym. Wobec tego - zdaniem Sądu Okręgowego - niezasadnym jest obciążanie organu rentowego odpowiedzialnością za niewyjaśnienie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania prawidłowej decyzji.

Mając powyższe na uwadze, zgodnie z przepisem art. 118 ust. 1a ustawy a contrario, Sąd postanowił jak w punkcie 2 sentencji.

O kosztach postępowania Sąd Okręgowy postanowił zgodnie z art. 100 k.p.c., który stanowi, że w razie częściowego tylko uwzględnienia żądań koszty będą wzajemnie zniesione lub stosunkowo rozdzielone. Sąd może jednak włożyć

na jedną ze stron obowiązek zwrotu wszystkich kosztów, jeżeli jej przeciwnik uległ tylko co do nieznaczej części swego żądania albo gdy określenie należnej mu sumy zależało od wzajemnego obrachunku lub oceny Sądu. W niniejszej sprawie mamy do czynienia właśnie z taką sytuacją, albowiem odwołanie W. P. zostało oddalone tylko w nieznaczej części. Z tego powodu to organ rentowy jest zobowiązany do zwrotu poniesionych przez odwołującego kosztów procesu w kwocie 180 złotych. Wysokość tego wynagrodzenia Sąd ustalił w oparciu o przepis § 15 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2018r., poz. 265), w brzmieniu obowiązującym na dzień wniesienia odwołania, który stanowi, że opłaty stanowiące podstawę zasądzania kosztów zastępstwa prawnego ustala się z uwzględnieniem stawek minimalnych określonych w rozdziałach 2-4. Zgodnie zaś z treścią § 9 ust. 2 rozporządzenia stawki minimalne wynoszą 180 zł w sprawach o świadczenia pieniężne z ubezpieczenia społecznego i zaopatrzenia emerytalnego oraz w sprawach dotyczących podlegania ubezpieczeniom społecznym.

Mając na względzie powyższe, na podstawie cytowanych przepisów, Sąd Okręgowy postanowił jak w punkcie 4 sentencji wyroku.

Apelację od wyroku złożył W. P. zaskarżając wyrok w części:

w zakresie ust. 2, tj. ***w części oddalającej powództwo*** o przyznanie rekompensaty ***od dnia 05 lipca 2015 roku do dnia 31 maja 2019 roku;***

Skarżący zarzucał:

1) naruszenie przepisów postępowania: art. 328 § 2 k.p.c. poprzez nie wystarczające wyjaśnienie podstawy prawnej wyroku z właściwym przytoczeniem przepisów prawa, stanowiących podstawę częściowego oddalenia odwołania (ust. 2 i 3 wyroku); z przywołanego przepisu art. 23 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych nie wynika podstawa do częściowego oddalenia odwołania, a z przywołanego przepisu art. 129 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS nie wynika, że ten przepis stosuje się do ustalania rekompensaty;

2) naruszenie przepisów materialnych: art. 21 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych; art. 23 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych; art. 129 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS w zw. z art. 26 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych; — poprzez ich błędną wykładnię polegającą na uznaniu, że prawo do rekompensaty, o której mowa w art. 21 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych przysługuje dopiero od pierwszego dnia miesiąca, w którym zgłoszono indywidualny wniosek o przyznanie rekompensaty — nie zaś samego wniosku o emeryturę, o którym mowa w art. 23 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych — i w konsekwencji błędne zastosowanie tych przepisów do nin. sprawy oraz odmowa przyznania Odwołującemu rekompensaty za wcześniejszy okres od dnia przyznania emerytury zgodnie z powszechnym wiekiem emerytalnym, tj. od dnia 05 lip ca 2015 roku;

W konkluzji apelujący wnosil :

zmianę zaskarżonego wyroku i orzeczenie co do istoty sprawy, poprzez przyznanie Odwołującemu rekompensaty, o której mowa w art. 21 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych ***od dnia 05 lipca 2015 roku oraz*** o zasądzenie od ZUS na rzecz Ubezpieczonego kosztów postępowania wg norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego przez radcę prawnego w wysokości obciążającej Odwołującego na podstawie zawartej z pełnomocnikiem umowy o świadczenie pomocy prawnej równej 720,00 zł (oświadczenie zgodnie z § 16 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja w zakresie ograniczonym, jak potwierdził na rozprawie pełnomocnik ubezpieczonego, nie zasługiwała na jej uwzględnienie.

Wbrew stanowisku skarżącego Sąd Okręgowy nie naruszył wskazanych w apelacji przepisów tak prawa procesowego, jak i materialnego, skutkujących koniecznością zmiany zaskarżonego wyroku. Stan faktyczny sprawy w zakresie istotnym dla rozstrzygnięcia o zasadności apelacji był de facto niesporny w sprawie. Ubezpieczony pobiera emeryturę przyznaną na podstawie art. 24 FUS w związku ukończeniem wieku od dnia 5 lipca 2015r. Wniosek o wypłatę rekompensaty złożył 10 czerwca 2019r. Przepis art. 23 ustawy o emeryturach pomostowych stanowi, iż również rekompensata w formie dodatku do kapitału początkowego przyznawana jest na wniosek ubezpieczonego o emeryturę. Zdaniem apelującego taki zapis na wniosek o emeryturę należy utożsamić z samym wnioskiem o emeryturę złożonym w sprawie już w 2015r. Zdaniem sądu zapis ten należy jednak odczytywać inaczej. Jest oczywiste, iż rekompensata jako świadczenie dodatkowe nie może być przyznana bez prawa do emerytury, to świadczenie nierozłącznie związane z emeryturą, wpływające wyłącznie na jej wysokość poprzez zwiększenie kapitału początkowego, którego wysokość wpływa na emeryturę powszechną. Przepis art. 23 ustawy pomostowej jest faktycznie usytuowany w rozdziale nazwanym rekompensaty. Natomiast rozdział 4 o nazwie „zasady postępowania w sprawach emerytur pomostowych” w art. 28 wskazuje, iż w zakresie postępowania w sprawach emerytury pomostowej stosuje się odpowiednio art. 116-128a FUS, a zatem także system wnioskowania o świadczenie - art. 116 FUS, jako generalna zasada działania na wniosek, kiedy wyjątkiem wskazanym wprost w ustawie jest działanie organu rentowego z urzędu. Gdyby podzielić tok rozumowania apelującego, że regulacja w zakresie rekompensaty jest zupełna w art. 23 ustawy pomostowej, to można by także wskazać, że skoro art. 24 ustawy wskazuje wprost, iż o samą emeryturę pomostową postępowanie wszczyna się na wniosek pracownika, to zbędnym byłoby dalsze odwoływanie się w art. 28 ust. 1 do art. 116 FUS, stanowiącym o tym samym. Zdaniem sądu odwoławczego zwrot „w zakresie postępowania w sprawach emerytury pomostowej” z przepisu art. 28 ust. 1 należy odnosić także i do rekompensaty, jako świadczenia dodatkowego przewidzianego tą ustawą. Trudno bowiem uznać za racjonalne założenie, że przy każdym wniosku o emeryturę to organ rentowy miałby z urzędu działać za stronę, dopytywać się o ewentualne roszczenie w zakresie rekompensaty, jak i zbierać za stronę dowody. Skoro ustawodawca zakładał i to świadczenie jako wnioskowe, to brak podstaw do przyjęcia, że przy wystąpieniu w 2019r. o rekompensatę należałoby ją przyznać za okres 4 lat wstecz. Nawet w art. 133 ust. 1 pkt 2 FUS maksymalny okres wstecz to 3 lata przy stwierdzonym błędzie organu rentowego. Trudno brak działania organu z urzędu zamiast wniosku strony uznać za taki prawny błąd, o jakim stanowi wskazany przepis.

Reasumując, apelacja W. P., jako bezzasadna, podlegała na mocy art. 385 kpc oddaleniu, o czym sąd orzekł jak w sentencji wyroku.

SSA Daria Stanek